

Lahti

***Näin Lahdessa
käynnistettiin
luontopositiivisuustyö***

27.10.2025

LAHTI

winner 2021

EUROPEAN
GREEN CAPITAL

an initiative of the
European Commission

Lisää teksti
napsauttamalla

Lahti

LAHTI

LAHTI – PIENIN JA POHJOISIN EUROOPAN GREEN CAPITAL (2021)

Kaupungin hallituksen päätös: Luontopositiivinen Lahti 2030

Luontopositiivisuusustyö Lahdessa

Tänään kerron Lahden esimerkin kautta, miten laaja luonnon monimuotoisuutta lisäävä ja luontopositiivisuuteen tähtäävä työ kannattaa kunnassa aloittaa. Käymme läpi konkreettisesti, minkälaisia vaiheita työhön liittyi ja keitä kannattaa ottaa työhön mukaan. Opas on tarkoitettu kaiken kokoisille kunnille. Sen tarkoituksena on innostaa ja tukea kuntia luontotyössä.

Lahden kaupungissa käynnistettiin strateginen luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen tähtäävä työ keväällä 2023, yhdessä Sitran ja Kestävä Lahti –säätiön kanssa. Sen myötä kaupungille määriteltiin luontotavoite ja innostettiin Lahdessa toimivia tahoja luontotyöhön.

Sisältö

1. Mitä luontoposiitivisuus tarkoittaa?
2. Miksi kunnassa kannattaa aloittaa luontoposiitivisuustyö?
3. Yhdistä luontotyö olemassaolevaan
4. Luo verkosto luontoposiitivisuuden tekijöistä
5. Selvitä, mitä jo tiedetään kunnan vaikutuksesta luonnon monimuotoisuuteen
6. Muotoile visio ja tavoitteet luontoposiitivisuuteen
7. Määritä työn painopisteet
8. Suunnittele toimenpiteet
9. Valitse luontoposiitivisuutta kuvaavat mittarit
10. Toteuta toimenpiteet ja seuraa kehitystä
11. Yhteenveto luontotyön vaiheista

Luontotyön haasteet ja miten taklata ne?

Käsitteet

Lisälukemista

1. Mitä luontoposiitivisuus tarkoittaa?

Luontoposiitivisuus on sitä, että luonnon monimuotoisuus lisääntyy, eikä heikkene. Tällöin ihmistoimien yhteisvaikutus luonnon monimuotoisuuteen on positiivinen eli vahvistaa luonnon hyvinvointia.

Luontoposiitivinen tila saavutetaan, kun luonnolle tuotetut hyödyt ylittävät luonnolle aiheutetut haitat. Jos luonnon tilaa heikennetään toisaalla, niin luonnon tilaa pitää toisaalla parantaa, tällöin kokonaisvaikutus on positiivinen.

A photograph of a dense forest with tall trees and green foliage. In the foreground, two people are standing on a wooden boardwalk that winds through the forest. The person on the left is wearing a green jacket and patterned pants, and the person on the right is wearing a blue jacket and dark pants. The text is overlaid on the image in a large, white, bold font.

Luontopositiivisuus
=
Luonnon monimuotoisuus
lisääntyy, eikä heikkene

Luontoposiitiivisuuspolelle päästään, kun:

Vähennetään näitä...

Maan- ja merenkäyttö ja käytön muutokset,
luonnonvarojen käyttö, kasvihuonekaasupäästöt,
saastuminen, vieraslajit

**Luontokadon
ajurit**

... ja tuetaan näitä.

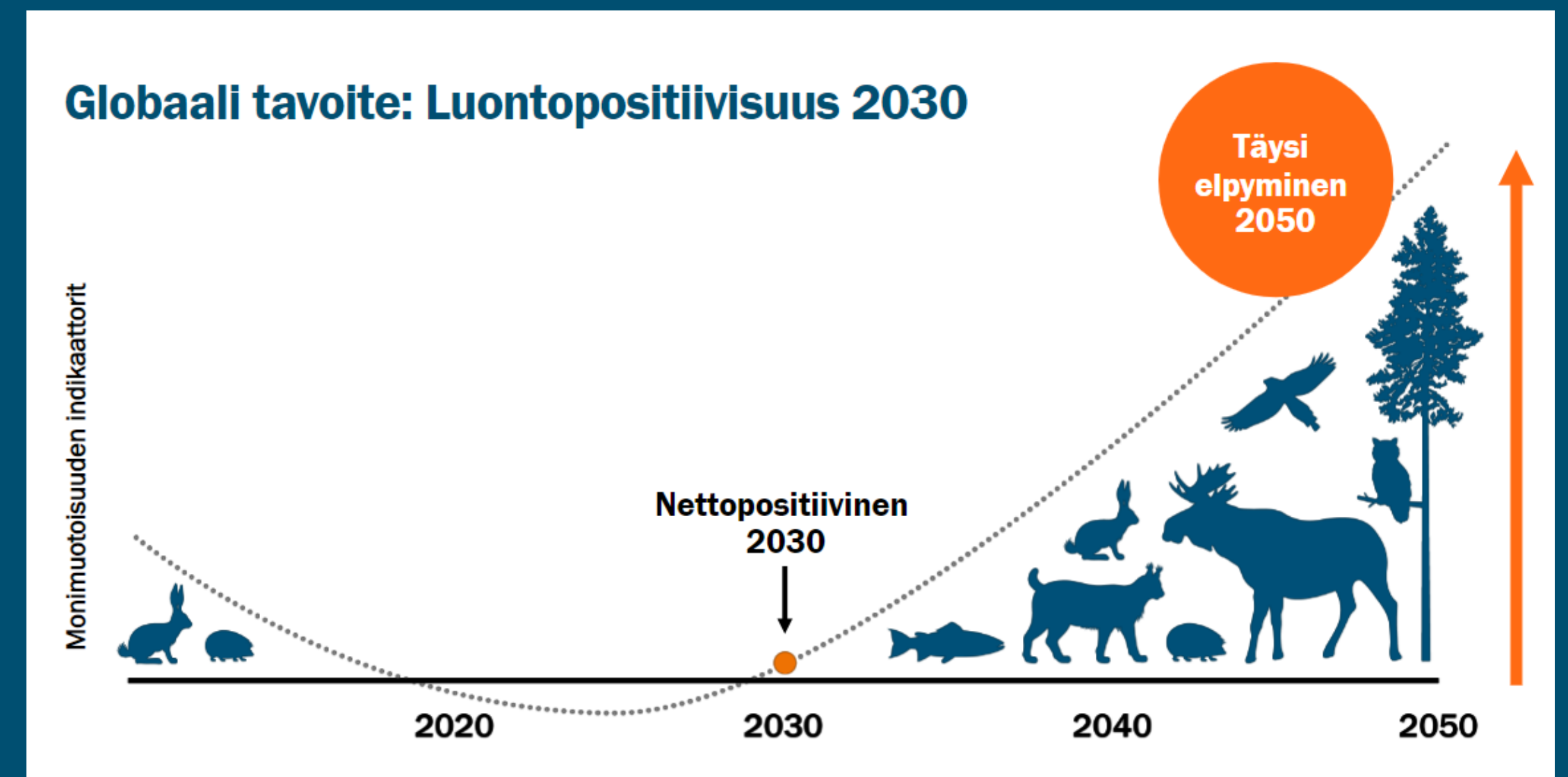

Pölytys, hapentuotanto, hiilensidonta,
ravinteiden kierrätys, raaka-aineiden
tuotanto, maisema- ja virkistysarvot

**Ekosysteemi-
palvelut**

2. Miksi kunnassa kannattaa aloittaa luontopositiivisuus?

- Globaalisti maailman valtiot ovat sitoutuneet pysäyttämään luonnon köyhtymisen. Tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan kuntien toimia
- Kunta hyötyy hyvinvoivan luonnon palveluista: esim. hiilinielut ja -varastot, pölytys, ravinteiden kierrätys, maisema, veden puhdistus, virkistys
- Luonto hyödyttää terveyttämme: stressi kevenee ja luontokosketuksesta saadut hyvät mikrobit kehossa parantavat vastustuskykyä
- Luonnolla on itseisarvo, jota kannattaa vaalia
- Luontotyö innostaa kuntalaisia ja siinä riittää jokaisella sopivaa tekemistä

3. Yhdistä luontotyö olemassaolevaan

- Kartoita kaupunkisi kokonaistilanne
- Selvitä mitä kaupunkiorganisaatiossa ja muualla jo tehdään?
- Yhdistä luontotyö jo käynnissä olevaan tekemiseen
- Kerro luontotyöstä laajasti eri tahoille
- Tuo luontotyö osaksi kaupungin strategiaa

Lahdessa luontoposiitivisuus kytkeytyy jo käynnissä olevaan työhön ja ohjelmiin

Lahden strategia ja ohjelmat

4. Luo verkosto luontopositiivisuuden tekijöistä

- Kenet kuntaorganisaatiosta tarvitaan mukaan?
- Mitä verkostoja on jo olemassa?
- Millaisia sidosryhmiä tarvitaan mukaan?
- Innosta ihmisiä luontotyöhön

Lahdessa luontoposiitivisuudessa tehty laajaa yhteistyötä

200

Tilaisuuksien määrä,
joissa esitelty
luontoposiitivisuutta
(noin)*

300

Luontoposiitivisuus-
työpajoihin
osallistuneiden
henkilöiden lukumäärä
(noin) *

450

Luontoposiitivisuus-
tapahtumiin ja
-tilaisuuksiin
osallistuneiden
henkilöiden
lukumäärä (noin)*

19.11.2024 LuontoMuistamo
-keskustelu Lahden Historiallisella
museolla

26.6.2024 Luontoposiitivisuutta
käsitlevä paneelikeskustelu
Suomi Areenassa

4.6.2024 Voikukkajuhlat
Launeen keskuspuistossa

Miten Lahdessa?

Keiden kanssa muun muassa tehtiin yhteistyötä:

- **Kaupungin eri palvelualueet:** mm. kaupunkiympäristö, sivistyksen palvelualue, konserniohjaus, Tilakeskus. Luontotyön alkaessa kannattaa käydä esittelemässä alkavaa työtä eri johtoryhmissä ja yksikköpalavereissa
- Kaupungin oma ilmastokumppanit- verkosto
- Asukkaista koostuvat kumppanuuspöydät
- Oppilaitokset ja tutkimusorganisaatiot: LUT, HY, LAB, Salpaus
- Alueen yritykset ja järjestöt
- Sitra rahoittajana

Vinkkejä sidosryhmien saamiseksi mukaan:

- Kysy mukaan ihmisiä henkilökohtaisesti
- Kysy mukaan ihmisiä tilaisuuksiin puhujiksi
- Yleensä monia ihmisiä kiinnostaa luonnon monimuotoisuus, muttei ehkä ole tietoa siitä mitä itse voisi tehdä luonnon tilan parantamiseksi. Silloin kannattaa tuoda esimerkkejä ja ehdotuksia millaista luontotyötä kukin voi tehdä

4. Selvitä, mitä jo tiedetään kunnan vaikutuksesta luonnon monimuotoisuuteen

- Kaupungin/kunnan luontojalanjäljen laskeminen
- Millaisia seurantoja ja kartoituksia on jo tehty?

Miten Lahdessa? Linnuista on tietoa

Kuva: Petri Vainio

Lahden viimeinen havainto
kuhankeittäjästä: 2016

Kuva: Micha Fager

Lahden viimeinen havainto
peltosirkusta: 2014

Kuva: Pertti Rasp

Varpunen: vähentynyt Lahdessa
viime vuosina nopeasti. Koko
Suomessa erittäin uhanalainen.

Miten Lahdessa? LUT-yliopisto laski luontojalanjäljen

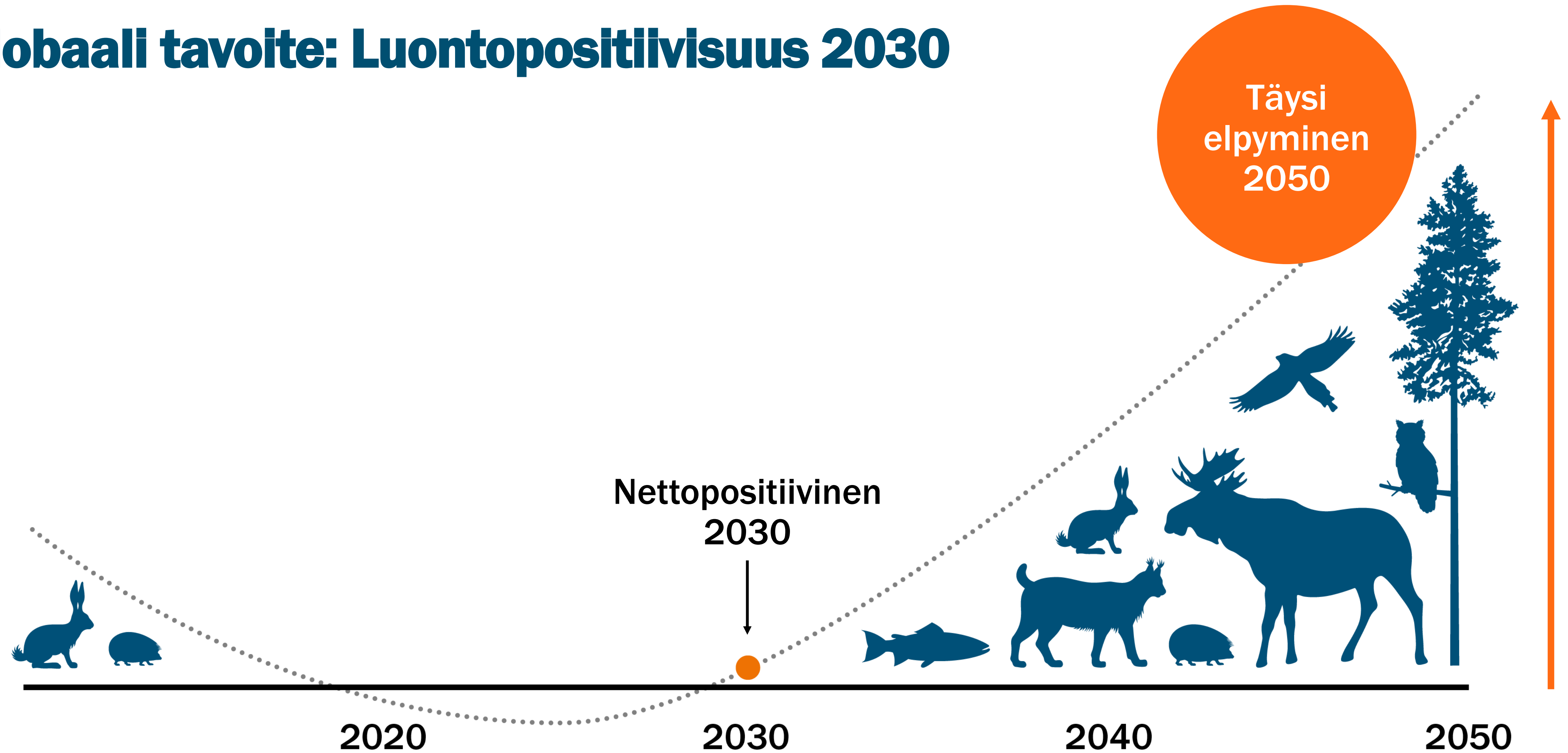
- Lahti selvitti hankintojensa luontojalanjäljen maailman ensimmäisten kaupunkien joukossa.
- LUT yliopiston selvityksen mukaan hankinnoista suurimmat luontojalanjäljet aiheutuivat investoinneista, elintarvikkeista, ICT-palveluista ja –laitteista sekä lämmityksestä.
- Selvitys: [Lahden luontojalanjälki_loppuraportti.pdf](#)

6. Muotoille visio ja tavoitteet luontopositiivisuuteen

- Osallista ja sitouta eri tahoja mukaan tavoitteeseen ja sen muotoiluun
- Viesti selkeästi tavoitteesta ja visiosta
- Aseta kunnianhimoisia tavoitteita

Globaali tavoite: Luontopositivisuus 2030

Monimuotoisuuden indikaattorit

Miten Lahdessa?

- On järjestetty työpajoja siitä, mitä luontoposiitivisuus tarkoittaa ja miten sitä tulkitaan
- On viestitty selkeästi ja graafein siitä, mitä luontoposiitivisuus tarkoittaa. On järjestetty ja osallistuttu muiden järjestämiin tapahtumiin ja tilaisuuksiin, joissa kerrottu luontoposiitivisuudesta
- Päättäjiä on ollut mukana tilaisuuksissa. Lisäksi on esitelty luontoposiitivisuutta valtuustoseminaarissa, valtuustoryhmien puheenjohtajille ja kaupunginhallituksen iltakouluissa.

Kaupunginhallituksen yksimielinen päätös 7.10.2024: Luontopositiivinen Lahti 2030

7. Määritä työn painopisteet

- Kartoita kunnassa vaikuttavat luontokadon ajurit.
 - Mieti, miten niihin vaikutetaan.
- Valitse vaikuttavimmat toimenpiteet.
- Huomioi, että vaikuttavuus voi syntyä monella tavalla
 - Joskus näennäisesti pieni toimenpide voi laukaista isomman (esim. viestinnällinen toimenpide tai joku pullonkaulana toimiva pieni toimi laukaista isomman toimenpiteen)

Miten kaupungit vaikuttavat luonnon köyhtymiseen?

Maankäyttö

- Uusien alueiden rakentaminen, maankäytön muutokset
- Elintarvikehankintojen vaatima pinta-ala

Ilmastonmuutos

- Lämmöntuotanto/energiankulutus
- Liikenne

Luonnonvarojen käyttö

- Rakennusmateriaalit
- Vedenkulutus

Vieraslajit

- Vieraslajien hallinta
- Vieraslajien leviäminen maansiirtojen mukana

Saasteet

- Liikenteen ilmansaasteet
- Ravinnepäästöt maataloudesta ja jätevesistä

Lahden teemat

- A) Maankäyttö ja luonnonympäristö
- B) Tieto, osaaminen ja koulutus
- C) Kulutus ja hankinnat
- D) Luontoa vahvistava liiketoiminta
- E) Terveys, hyvinvointi ja työ
- F) Johtaminen ja viestintä

8. Suunnittele toimenpiteet

- Selvitä toimenpiteiden vaikuttavuus
- Suunnittele toteutuksen aikataulu, vastuutaho ja rahoitus
- Osallista ja sitouta eri toimijoita toimenpiteiden suunnitteluun
- Suunnittele eritasoisia ja laajuisia toimenpiteitä

Miten Lahdessa?

- Työpajoja yhdessä kaupunkiorganisaation eri yksiköiden ja sidosryhmien kanssa. Näistä hahmottui toimenpideaihioita
- Tunnistettiin, keiden pitäisi olla mukana toimenpiteen toteuttamisessa
- Toimenpiteitä työstettiin keskeisten henkilöiden kanssa palavereissa ja muissa kohtaamisissa
- Valmisteltiin luontoposiitivisuuden tiekartta, jossa mukana kaupungin toimenpiteet
- Sitowise Oy teki toimenpiteistä vaikuttavuusarvion (seuraava slaidi)
- Lisäksi tiekarttaan tuli mukaan sidosryhmien toimenpiteitä. Nämä saatiin mukaan kontaktoimalla suoraan keskeisiä ja luontoposiitivisuustyössä mukana olleita sidosryhmiä

Kooste toimenpiteiden vaikuttavuudesta

Toimenpide	Luonnon monimuotoisuus	Muu ympäristö	Kuntalaiset	Kunnallistalous ja julkinen palveluntuotanto	Yritykset, kilpailu ja markkinat
Asemakaavoituksen työohjelman arviointi lieventämishierarkian avulla	+	+	++	-	-
Alueellisen luontojalanjälkilaskennan kehittäminen	+	+	+	0	Ei arvioitu
Työkalupakki kaupunkirakenteen vyöhykkeille luontoposiitiivisuuden lisäämiseksi	+	+	+	+	+
Luodaan toimintamalli mahdollisimman luontoposiitiivisille rakentamishankkeille	+	+	+	-	-
Kaupungin alueella sijaitsevan ekologisen verkoston vahvistaminen	+	+	++	Ei arvioitu	-
Kaupungin alueella eri luontotyyppien tilan parantaminen ja ennallistaminen	++	+	+	+	Ei arvioitu
Ekologisen kompensaation käyttöönotto	+	+	+	-	-
Vaellusesteettömät virtavedet Lahdessa	+	0	0	-	+
Monimuotoisuuden lisääminen Kunnallisteknisten suunnitelmien suunnitteluohjeessa	+	+	+	0	+
Kaupunkivihreän lisääminen	+	++	++	-	++
Poistetaan haitallisia vieraslajeja	++	+	+	-	++
Vähennetään valosaastetta	+	+	0	-	+
Ympäristökasvatusohjelmaa toteutetaan perusopetuksessa	Ei arvioitu	0	++	0	+
Luontoposiitiivisuuden koulutuspaketti kaupungin henkilöstölle	Ei arvioitu	0	+	++	Ei arvioitu
Portinvartija-ammattilaisten koulutus	Ei arvioitu	0	++	+	Ei arvioitu
Kehitetään hankintaprosesseja niin, että hankintojen avulla voidaan yhä paremmin pienentää luontojalanjälkeä ja lisätä luonnon monimuotoisuutta sekä lisätä resurssiviisautta	+	+	+	-	+
Lisätään yritysten tietoisuutta luontoposiitiivisuuden merkityksestä kestäväälle liiketoiminnalle ja ohjataan yrityksiä saamaan sparrausta liiketoimintansa kehittämiseen kohti luontoposiitiivisuutta	+	+	Ei arvioitu	0	+
Kehitetään ilmastokumppanuusmallia huomioimaan luonnon monimuotoisuus	Ei arvioitu	0	+	++	+
Pienennetään konserniyhtiöiden luontojalanjälkeä	+	+	0	+	+
Lähiluonnosta nauttiminen: Lahen luontoon! -kampanja	-	-	++	0	Ei arvioitu
Lahden kansainvälinen yhteisö tutustutetaan ja houkutellaan liikkumaan luontoon ja tuntemaan Lahden luonto omakseen	Ei arvioitu	Ei arvioitu	+	-	Ei arvioitu
Edistetään lahtelaisten pitkäaikaistyöttömien luontosuhteen vahvistumista sekä hyvinvointia ja työkykyä luontomenetelmien avulla	Ei arvioitu	Ei arvioitu	+	Ei arvioitu	+
Laajennetaan ilmastobudjetointi ilmasto- ja luontobudjetointiin	Ei arvioitu	0	+	Ei arvioitu	0

9. Valitse luontopositivisuutta kuvaavat mittarit

- Valitse mittarit, joita voi konkreettisesti mitata
- Hyödynnä jo seurattavia mittareita
- Vie mittarit seurantapalveluun
- Tunnista se, että mittarointi kehittyy, yhteistä standardia ei ole vielä olemassa

Miten Lahdessa?

- Toimittu aktiivisesti erilaisissa verkostoissa, joissa luonnon monimuotoisuuden ja luontopositiivisuuden mittaamisesta keskustellaan ja missä mittarointia kehitetään. Näitä ovat esimerkiksi Science Based Targets for Nature –verkosto ja kymmenen suurimman suomalaisen kaupungin luontoverkosto
- Selvitetty millaisia luontoon liittyviä asioita Lahdessa jo mitataan
- Valittu kymmenen mittaria. Ollaan valmiita muuttamaan mittareita, jos valitut eivät ole parhaimpia

Lahden luontoposiitivisuuden mittarit

S = seurataan jo

U = uusi mittari

K = seurantaa kehitettävä

1. Luonnonsuojelualueiden pinta-ala suhteessa kokonaispinta-alaan

S

3. Viherpeitteisyys ja latvuspeittävyys taajama-alueilla

S, K

5. Järvien ekologinen tila hyvä tai erinomainen

S

7. Lähiluontokohteissa kävijöiden määrät

S

9. Hankintojen luontojalanjälki

S, K

2. Ennallistettujen alueiden pinta-ala ja hankkeiden onnistuminen

S, K

4. Hiilinielujen ja -varastojen määrä

S, K

6. Lintulajien esiintyvyyden muutos

S, K

8. Konserniyhtiöiden luontotavoitteiden asettaminen ja toimeenpano

U

10. Luontoposiitivisuuden koulutuksen suorittaneet Lahden kaupungin työntekijät

U

Maankäyttö ja luonnonympäristö

Hyvinvointi, terveys ja työ

Luontoa vahvistava liiketoiminta

Kulutus ja hankinnat

Tieto, koulutus ja osaaminen

10. Toteuta toimenpiteet ja seuraa kehitystä

- Seuraa toteutusta
- Päätä, missä prosessissa ja kenen johdolla seuranta tehdään
- Päätä, kenelle luontoposiitivisuuden kehittymisestä raportoidaan
- Jos tavoitteita ei olla saavuttamassa, niin korjaa kurssia!

Miten Lahdessa?

Luontopositiivisuustiekartassa on määritetty seurannasta:

”Tiekartan toimenpiteiden ja mittareiden seuranta tehdään vuosittain ilmastotyön vuosiraportoinnin yhteydessä. Tiekartan toimenpiteitä päivitetään kahden vuoden välein. Toimenpiteet viedään Lahden ympäristövahtiin, jossa niiden edistymistä voi avoimesti seurata vuositasonalla”

11. Yhteenveto luontotyön vaiheista

1. Mitä luontoposiitivisuus tarkoittaa?
2. Miksi kunnassa kannattaa aloittaa luontoposiitivisuustyö?
3. Yhdistä luontotyö olemassaolevaan
4. Luo verkosto luontoposiitivisuuden tekijöistä
5. Selvitä, mitä jo tiedetään kunnan vaikutuksesta luonnon monimuotoisuuteen
6. Muotoile visio ja tavoitteet luontoposiitivisuuteen
7. Määritä työn painopisteet
8. Suunnittele toimenpiteet
9. Valitse luontoposiitivisuutta kuvaavat mittarit
10. Toteuta toimenpiteet ja seuraa kehitystä

13. Luontotyön haasteet ja miten taklata?

1. Viestintää tarvitaan paljon ja erilaisille kohderyhmille

Luontoposiitivisuus –termi on uusi, joten termin selittämistä ja kirkastamista tarvitaan paljon. Tarvitaan myös paljon viestintää yleisesti luonnon monimuotoisuuden merkityksestä ja keinoista luonnon tilan parantamiseksi. Viestintään kannattaa panostaa ja luonnon sekä luontoposiitivisuuden merkitystä konkretisoida eri tavoilla

2. Luontoposiitivisuuden hyötyjen esiintuominen

Luontoposiitivisuuden hyödyt kiinnostavat kuntia ja kunnissa toimivia. Hyötyjä ei kuitenkaan aina ole helppo konkretisoida. Luontoposiitivisuuden hyödyistä taloudelle tarvittaisiin lisää tietoa. Kannattaa aloittaa niistä, mistä tietoa jo jonkin verran on, esim. hiilinielut, luonnon terveysvaikutukset ja luontomatkailu.

3. Kunnan elinvoiman ja luontoposiitivisuuden mahdollisten ristiriitojen yhteensovittaminen

Maankäyttö on yksi suuri luonnon köyhtymisen aiheuttaja. Kunta tarvitsee yrityksiä ja asukkaita ja näiden tuomia verotuloja. Tontteja siis tarvitaan, mutta kaavoitus ja rakentaminen pitää tehdä niin, että se mahdollisimman vähän haittaa luontoa. Tätä haluavat monet yritykset ja asukkaatkin. Ristiriidoista kannattaa avoimesti keskustella. Pitää myös huomioida, että maankäytössä muutokset eivät välttämättä tapahdu nopeasti. Luontoposiitivisessakin kaupungissa voi edelleen rakentaa, mutta rakentamisen luontohaitat pitää minimoida ja lopulta haitta hyvittää parantamalla luonnon tilaa jossakin lähellä.

4. Luonnon monimuotoisuuden lisääminen tarvitsee rahoitusta

Luonnon monimuotoisuutta parannetaan muuttamalla toimintatapoja. Luonnon tilan parantamiseksi tarvitaan usein myös rahoitusta. Monilla kunnilla ei mene taloudellisesti hyvin, joten luontotoimien rahoitus voi olla haastavaa. Kannattaa etsiä rahoitusta monista eri lähteistä, esim. hankkeista tai yksityiseltä sektorilta

13. Käsitteet

- **Ekosysteemipalvelut:** Luonnon ihmisille tarjoamat hyödyt, kuten puhdas vesi, pölytys, ilmaston säätely ja virkistysmahdollisuudet, joilla on merkittävä arvo ihmisille ja yhteiskunnalle. Ekosysteemipalvelut voidaan jakaa tuotantopalveluihin, säätely- ja ylläpitopalveluihin sekä kulttuurisiin palveluihin.
- **Haitallinen vieraslaji:** Laji, joka on levinnyt luontaiselle levinneisyysalueelleen kuulumattomalle alueelle ihmisen toiminnan seurauksena, ja joka voi aiheuttaa vahinkoa paikalliselle ekosysteemille. Haitallinen vieraslaji voi syrjäyttää alkuperäisiä lajeja, heikentää biodiversiteettiä, levittää tauteja tai aiheuttaa taloudellisia ja ympäristöllisiä vahinkoja.
- **Latvuspeittävyys:** Puiden latvusten kattaman alueen prosenttiosuus tietyistä pinta-alasta.
- **Luonnon monimuotoisuus:** Luonnon monimuotoisuuteen kuuluu koko elämän kirjo lajien perinnöllisestä muuntelusta lajimäärien ja erilaisten elinympäristöjen runsauteen.
- **Luontojalanjälki:** Mittari, joka kuvaa ihmisen toiminnan vaikutusta luontoon ja ekosysteemeihin. Se mittaa, kuinka paljon haittaa toiminta aiheuttaa luonnolle, kuten elinympäristöjen tuhoutumista, lajien vähenemistä ja ekosysteemien heikkenemistä.
- **Luontokato:** Ihmisen aiheuttama luonnon monimuotoisuuden väheneminen. Luontokatoa aiheuttavat viisi luontokadon ajuria: maan- ja merenkäyttö, luonnonvarojen hyödyntäminen, ilmastonmuutos, saastuminen ja vieraslajien leviäminen.
- **Luontoposiitivisuus:** Tilanne, jossa ihmistoimien yhteisvaikutus luonnon monimuotoisuuteen on positiivinen eli vahvistaa luonnon hyvinvointia. Luontoposiitivisuus saavutetaan, kun luonnolle tuotetut hyödyt ylittävät haitat. Käytännössä luontoposiitivisuus tarkoittaa sitä, että luonnon monimuotoisuus vahvistuu eikä heikkene.

14. Lisälukemista

[Luontopositiivinen Lahti – Lahti](#)

[Työkalupakki luontotyöhön](#)

[Lahden luontojalanjälki - Lahden alueperusteisen ja kaupungin](#)

[hankintojen luontojalanjäljen laskentaraportti – LUTPub](#)

[linnuston-tila-suomessa-verkkoversio.pdf](#)

[Luonnon monimuotoisuuden tiekartat – Ympäristöministeriö](#)

[Kuutoskaupunkien ekologisen kestävyysindikaattorit 2024](#)

[lahti.fi/tiedostot/viheralueohjelma-2035-pdf-2/](#)

An aerial photograph of a dense forest. In the upper center, there is a small, dark body of water with a wooden pier extending into it. The surrounding forest is lush green, with some areas showing lighter green grass or moss. The text is overlaid on the left side of the image.

Kiitos!

Projektipäällikkö Heli Huuskonen
heli.huuskonen@lahti.fi